

ԽԱԶՎԵՐԱՑ

«Այլ ինձ քաւ լիցի պարծել, բայց միայն ի Խաչն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որով ինձ աշխարհն ի խաչ ելեալ է, եւ ես՝ աշխարհի»:

(Գաղատացիս. 2:24)

Խաչվերացի տօնն է այսօր, եւ իւրաքանչիւր Խաչի տօն կրնայ խթան մը հանդիսանալ մէն մի Քրիստոնեայի մտին եւ ուղեղին, հարց տալու թէ իրապէս ի՞նչ կը նշանակէ Խաչը մեզի համար:

Ամէն բանէ առաջ, անհրաժեշտ է որ մենք միշտ մեր ենթագիտակցութեան մէջ ունենանք թէ Խաչը խորհրդանշէն է խոնարհութեան եւ անձուրացութեան: Աստուածորդին՝ Քրիստոս, իր երկնային փառքէն խոնարհելով դարձաւ հողեղէն, մէկը մեզմէ. ահա՛ այս է մեծագոյն եւ իրա՛ւ խորհուրդը զոր մարդիկ կ'ամ չեն ուզեր տեսնել եւ կամ ալ կը մերժեն հասկնալ:

Հրեաներու համար անըմբռնելի էր «չարչարանքներու ենթարկուած» եւ «մահուան դատապարտուած» Մեսիայի մը եւ կամ Փրկչին գաղափարը. մինչ Յոյներ, կտրուկ կերպով կը մերժէին ընդունիլ ծաղր ու ծանակի ենթարկուած Աստուծոյ մը անունն անգամ: Ո՛չ ալ մենք եւ կամ մեզմէ շատեր կ'ընդունին այդ:

Սակայն զարմանալիօրէն, մենք ի վիճակի ենք հասկնալու թէ ինչպէս Ռուսիոյ ձարբէրէն՝ Մեծն Պետրոս, ծպտուած իբր հասարակ գործաւոր, կ'աշխատէր Շուէտի նաւաշինարաններուն մէջ, ապագային կարենալ իրականացնելու Ռուսական նաւատորմիդին արդիականացման ու զօրացման իր ծրագիրը: Մենք կը հիանանք ա՛յն մարդոց վրայ, որոնք իրենց կեանքերը վտանգի

կ'ենթարկեն կրակի կամ ջուրերուն մէջէն ազատելով վտանգուած երեխայ մը կամ անձ մը, ինչպէս երեք տարիներ առաջ ամբողջ աշխարհը ականատես եղաւ Նիւ Եորքի խափանարարական գործողութենէն ետք, երբ հարիւրաւոր հրշէջներ եւ ոստիկաններ իրենց կեանքերը զոհեցին պարտականութեան գծին վրայ փրկելու ուրիշներ: Եւ նամանաւանդ, մենք կը հիանանք քաջութեանը վրայ ա՛յն գինուորներուն՝ որոնք կրակի գիծին վրայ իրենց կեանքը կ'ենթարկեն անմիջական վտանգի, ազատելու իրենց գինակիցները: Եթէ մենք կը հասկնանք եւ գիտենք գնահատել այս արարքները, ուրեմն որքա՛ն աւելի մենք պարտական ըլլալու ենք եւ երախտապարտ մեր Փրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի, որ մեր հոգիներու փրկութեան համար խոնարհեցաւ իր Աստուածութենէն եւ Խաչի անարգ մահը յանձն առաւ:

Նախ եւ առաջ խոնարհ ու հեզ քնութիւն ունենալ, ահա ա՛յս էր էական ու գլխաւոր պատգամը Աստուածորդւոյն Խաչին: Կ'ըսուի թէ օր մը, մարդ մը կը մօտենայ մեր եկեղեցւոյ մեծանուն կաթողիկոսներէն ու սուրբերէն մէկուն՝ ու անոր կը յանձնէ բողոքագիր մը, որուն մէջ ան կը թուէր կաթողիկոսին կարծեցեալ յանցանքները, թերութիւնները, մեղքերն ու սխալները, որուն Հայրապետը արցունքոտ աչքերով կը պատասխանէ.

- Որդեակ, դուն միայն մեղքերուս եւ թերութիւններուս կէսը յիշած ես. եթէ հարցնէիր աւելին կ'ըսէի....:

Կամ թէ ինչպէս, մեր հաւատքի հայրը՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ, վախճանեցաւ առանձնացած քարայրի մը մէջ, հասարակ ճգնաւորի նման: Խոնարհ ու համեստ կեանքի պատմութիւնը այս սրբակրօն եկեղեցւոյ հայրերուն ամենաշքեղ ձեւով թարգմանը կը հանդիսանան եւ հարազատ լոյս մը կը սփռեն Քրիստոսի Խաչի բո՛ւն իմաստին, Սիրոյ, անձուրացութեան եւ Խոնարհութեան վրայ:

Յետոյ, Խաչը հարազատ արտայայտութիւնն էր անսահման սիրոյ մը: Հայր Աստուած մղուած այդ անսահման սէրէն, երկիր ուղարկեց իր Միածին Որդին խաչուելու մեզի համար: Ան զոհեց իր իսկ զաւակը մեզի փրկելու մեր Աղամական մեղքէն:

Ըսուած է թէ Աստուածային սէրը գործօն ոյժ մըն է, որ Քառաթեւին (Խաչին) նման կը շարժի չորս ուղղութեամբ.

- Նախ եւ առաջ, ան կ'իջնէ երկինքէն դէպի վար, այսինքն Աստուծմէ դէպի Մարդը՝ որ գլուխ գործոցն է իր ստեղծագործութեան:

- Յետոյ, ան կը բարձրանայ երկրէն դէպի երկինք, անվերջ ուխտագնացութեան մը նման, որովհետեւ Մարդ արարածին միակ իղձն ու ձգտումը միշտ եղած է միանալ իր Արարչին:

- Ապա, ան կը շարժի աջակողմեան ուղղութեամբ, Մարդէն՝ դէպի Աստուծոյ անմիջական մօտիկութեանը մէջ եղող Մարդը:

- Եւ վերջապէս, ան կը շարժի ձախակողմեան ուղղութեամբ, դարձեալ Մարդէն՝ դէպի Մարդը, բայց այս պարագային դէպի անհաւատներն ու դէպի անոնք՝ որոնք մնացած են դուրս, խաւարին մէջ:

Մէկ խօսքով, անկեղծ սէրը չի կրնար միակողմանի ճամբայ ըլլալ. եթէ մենք անպայմանօրէն կ'ուզենք որ մեր

կեանքերը ներդաշնակ ընթանան Խաչի խորհուրդին հետ, պէտք է սէր ցոյց տանք բոլորին նկատմամբ, նոյնիսկ հանդէպ անոնց՝ որոնք մենք կը կարծենք թէ արժանի չեն մեր սիրոյն: Աստուած սիրեց մեզ՝ եւ իր զաւակը զոհեց մեզի համար. Յիսուս սիրեց մեզ՝ եւ իր կեանքը տուաւ մեզի համար: Բայց մենք ի՞նչպէս կը փոխադարձենք բարձրագոյն սիրոյ եւ զոհողութեան այդ զոյգ արարքները:

Առաքեալները, սուրբերն ու մարտիրոսները քաջաբար եւ խոնարհ հոգիով անցան քաղմապիսի նեղութիւններէ եւ դժուարութիւններէ, որովհետեւ անոնք գիտցան ըմբռնել Քրիստոսի Խաչին իրա՛ւ խորհուրդն ու իմաստը: Անոնց այդ մօտեցումը կը բովանդակէր հնազանդութիւն, որովհետեւ անոնք ինքզինքնին, իրենց ամբողջ էութիւնը յանձնած էին Հայր Աստուծոյ կամփին:

Կը պատմուի թէ օր մը Մեծն Աղեփսանդը հրաման կու տայ իր զօրքերուն անցնելու յարձակումի: Բոլոր զինուորները կը դիմեն դէպի պատերազմի դաշտ, բացի մէկէն, որուն՝ զօրավարներէն մին մօտենալով կը հարցնէ թէ ի՞նչ էր անունը: Զինուորին պատասխանը կ'ըլլայ, «Աղեփսանդը»: Ասոր վրայ զօրավարը կ'ըսէ անհնազանդ զինուորին. «Կ'ամ անունդ կը փոխես եւ կ'ամ ալ կը միանաս զինակիցներուդ»: Մենք նոյնպէս, իբր հետեւորդները Քրիստոսի ենթակայ ենք նոյնանման հրահանգի. կ'ամ կը հետեւինք Աստուածորդիին - ինչպէս իր հետեւորդները ըրին - կ'ամ ալ պարտինք փոխել մեր «Քրիստոնեայ» անունը:

Ու վերջապէս, Խաչը խորհրդանշէն է խաղաղութեան, համերաշխ կեանքի եւ հաշտութեան: Ամբողջ մարդկային պատմութեան ընթացքին, պատմութեան ուսանողն ու հետեւողը, պիտի տեսնէ որ

խաղաղութիւնն ու հաշտութիւնը միշտ ձեռք բերուած են ի գին մեծ զոհողութիւններու եւ ի հարկին՝ արիւնահեղութիւններու: Քրիստոս այս աշխարհ եկաւ իբր միջնորդ Աստուծոյ եւ Մարդուն միջեւ: Ան եկաւ հաշտեցնելու Անուակ Մարդը իր Երկնաւոր Հօր հետ, ու թափեց իր անմեղ արիւնը այն նոյն Խաչին վրայ, որ մօտեցուց Մարդը երկինքին ու երկնաւորին:

Քրիստոնէական տեսանկիւնէն առած՝ կեանք մը առանց Խաչին անիմաստ է, եւ հետեւաբար անարժէք: Դժբախտաբար ներկայիս, մեր մարդկային ընկերութիւնը, որուն մաս կը կազմենք եւ մենք, կազմուած է ոչ-կատարեալ մարդոցմէ, այդ իսկ պատճառով անպայմանօրէն մեր երկրաւոր կեանքի ընթացքին պիտի ունենանք դժուարութիւններ եւ փորձութիւններ, հոգ չէ թէ որքան ալ մենք Աստուծմէ խնդրենք ըսելով, «Այլ փրկեա՛ղ մեզ ի չարէն», տակաւին երկրի

վրայ չարը պիտի շարունակէ իր սպառնալի ցոյութիւնը: Այս է դժբախտաբար կարգը այս անկատար ու չար աշխարհին: Եթէ մենք միայն պիտի գանգատինք եւ բողոքենք այս կեանքի ընթացքին մեր դիմագրաւած դժուարութիւններուն համար, այն ատեն մենք իրաւ Քրիստոնեաներ չենք:

Մենք ո՛չ միայն պէտք է խնդրենք Հայր Աստուծմէ որ առնէ մեր խաչերը - քանի որ խաչերը մեզի տրուած առիթներ են ստանալու եւ ունենալու աւելի շնորհ եւ արժանիք յաջս Աստուծոյ, եւ ապա արժանանալու երկնային երանաւէտ կեանքին - այլ աղօթելու ենք Խաչվերացի այս տօնին, որ եթէ մենք, մեր սիրտերուն մէջ եղած խաչերը մէկդի դրած ենք, անգամ մը եւս բարձրացնելով զանոնք՝ վերադարձնենք իրենց տեղերը, եւ սրբազան շարականագրին հետ երգենք, «Փա՛ռք սուրբ Խաչիդ. Ալէլուիա»:

ՆՈՒՐՀԱՆ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ո՞վ է ԱՍՏՈՒԱԾ

Սակաւաթիւ հաւատացեալներ գիտեն թէ ո՞վ է Աստուած, յատկապէս այն բարեպաշտ ու բարեհոգի բրիստոնեաները, որոնք կը ներգգան անոր կենդանի ու խօսուն ներկայութիւնը իրենց հոգիին մէջ: Հաւատք՝ Աստուծոյ անփոխարինելի պարգեւն է, երկինքէն շնորհուած: Աստուած յաւիտեանականութիւնն է ու տիեզերքի տիրակալը, անծնունդ, անեղ, անպարագրելի, անպարունակելի եւ անմեկնելի: Ան՝ մեզի հետ է, մեր մօտը, մեր բովը, մեր կեանքին ու նականագրին տնօրինողն է եւ առաջնորդը:

Աստուծոյ հաւատալով եւ գԱստուած պաշտելով՝ կը դառնանք իր որդեգիրը, իր հոգեւոր զաւակը, ընդելու-

զուելով անոր էութեան ու բնութեան հետ: Շնորհիւ Քրիստոսի վարդապետութեան, մենք կը նանչնանք մեր յաւիտեանական Հայրը, ու կը փառաւորենք իր անունը՝ որպէս երկրի ու երկինքի Արարիչը:

Որքան ալ պայճարին եւ փորձեն մերօրեայ անաստուածները՝ իրենց պղտոր գաղափարներով ակօսել մեր իմացականութիւնը, մենք կը մնանք ժայռանիստ՝ մեր հաւատքին վրայ, ու չենք մոլորիք ճամարտութեան նանապարհէն: Մենք՝ մեր հաւատքին ամբողջ զօրութեամբ կ'ընդունինք եւ կը նանչնանք ճամարիտ Աստուծոյ գոյութիւնը, Քրիստոսի Աւետարանին անհերքելի վկայութեամբ: Կրնանք որոշ տեսնել, այս անկայուն ու ապերախտ